

Notat: Ynglende mursejlere i Dalhusene

Jesper Toft 8/7 20121

Mursejlerne har ynglet i mange år i flere af de 14 bygninger, der til sammen udgør Dalhusene ejet af pensionskassen P+. Det har undertegnede observeret senest i yngleåret 2019. Da jeg fik nys om, at der i flere af bygningerne i Dalhusene skulle gang i nybyggeri af tagboliger, tog og jeg tog derfor kontakt med bygherren P+ samt arkitekterne bag - Allan Wright - for at orientere om de ynglende mursejlere i flere af bygningerne samt en opfordring til at bevare mursejlernes ynglepladser bedst muligt efter gennemførelsen af nybyggeriet. Nybyggeriet skulle svanemærkets kriterier, hvor der dog ikke indgår specielle hensyn til mursejlerne, men det åbnede Miljømærkning Danmark op for uden problemer med mit forslag til løsning. Alle parter var således helt med på at sikre de sikre også de naturmæssige kvaliteter i byggeriet i form af ynglende mursejlere og det valgtes at finde løsninger med udgangspunkt i pjecen "Byggeri og mursejlere".

Mursejlerne yngler primært - og formentlig udelukkende efter mine observationer - i det tagudhæng, der findes ud over gavlene i bygningerne og det er min vurdering, at der yngler mindst 25 par i Dalhusene. Det er dog ikke alle gavle, hvor der er observeret ynglende mursejlere: Således er der ikke observeret ynglende mursejlere i de 2 bygninger ud mod Sallingvej. Til gengæld er der ynglende mursejlere i de 3 bygninger, der ligger ud mod Åbakkevej, og som ikke er omfattet af nybyggeriet.

Siden har jeg fulgt byggeriet og løbende været i dialog med arkitekterne om at bevare mursejlernes redepladser bedst muligt efter renoveringen. Dialogen har hele tiden været positiv, idet der altid har været lyttet til samtlige de forslag, som jeg er kommet med for at - selvom det også har medført ekstra omkostninger for bygherren. I dialogen har vi foreløbig fundet frem til følgende løsninger:

1. Integrerede redesten/redekasser)

Ud fra en helhedsvurdering har jeg valgt at pege på en løsning med integrerede redesten/redekasser øverst i facaden som den mest bæredygtige løsning. Den løsning er muligjort, da facaden i skal forhøjjes i forbindelse med nybyggeriet. Redekasser her ville ikke være den bedste løsning på grund af flere forhold såsom kortere holdbarhed og mursejlernes manglende tilpasning til redekasser, som det ses se første år flere steder.

De integrerede redesten er efter min vejledning monteret med 4 stk i hver facade under tagudhænget, så de sidder med samme placering i facaden som de steder, hvor der før var redepladser, men nu højere oppe på grund af forhøjelsen af facaden. Redesten er i første omgang monteret i de 6 bygninger, der ligger på venstre side af Vanløse alle, hvor jeg eller andre har observeret ynglende mursejlere. Flyvehullerne har arkitekten fået boret i de gule mursten, som indgår i facaden for på den måde at finde en løsning, der ikke er så synlig som en redekasse ville være.

Mursejlerne har som tidligere nævnt i mange år ynglet i selve tagudhænget ud over flere af gavlene. Nu skal mursejlerne så vænne sig til at yngle i de nye "sprækker" i facaden tæt på deres gamle redepladser. Det kan tage noget tid at vænne sig til de nye forhold, men alle erfaringer taler entydigt om, at det er den bedste løsning, da den ligner de naturlige sprækker, som mursejlerne normalt søger ved tagfoden eller i facaden. I år har jeg observeret interesse for sprækkerne fra mursejlernes side i en af bygningerne ligesom jeg har hørt, at der skulle yngle mejser i en enkelt af redestenene. Sidstnævnte tyder på et behov for redepladser også hos andre hulrugende fugle i området. Mursejlerne vil dog smide mejserne ud og overtage redepladsen, hvis de vælger at yngle i den. Beboelse af mejser eller skovspurve er ofte med til at gøre mursejlerne opmærksomme på, at her er der en mulighed for redeplads.

I de 6 omtale bygninger venstre side af Vanløse Alle vender flyvehullet mod nord, mens de i 2 af bygningerne vender mod syd. De skyldes, at det er her, der har været observeret ynglende mursejlere. Flyvehullet ind til redestenene mod nord vil ikke være udsat for sol særlig længe om dagen, mens flyvehullerne i de 2 redesten mod syd kan være udsat noget af dagen. Det er min vurdering, at det ikke nogen betydning på grund af tykkelsen af de anvendte mursten samt redestenen bagved, der forhindrer en mulig overophedning af redepladsen, der ellers kunne være en trussel mod de rugende fugle og/eller ungerne. De resterende 12 redesten er i gang med at blive monteret på samme måde og efter samme retningslinjer, som de her beskrevne.

2. Redekasser på facaden

Efter min anbefaling er der foreløbig indkøbt 16 specielle redekasser fremstillet af træbeton som supplement til opsætning på gavle, hvor der ikke er indbygget integrerede redesten. Redekasser af træbeton er holdbare i mange år, men ikke så holdbare som integrerede redesten, der holder lige så længe som bygningen. Redekasser muliggør, at der fremover vil kunne yngle mursejlere i gavle, hvor der i dag ikke er nogen ynglende mursejlere, fordi det giver mursejlerne flere muligheder for redepladser. Det vil endvidere være med til at gøre mursejlerbestanden i området mere robust end i dag.

Redekasserne vil blive monteret efter min anbefaling i løbet af byggeperioden og mens der endnu er opsat et stillads. Når hele byggeriet er færdigt vil det i øvrigt blive spændende at observere, om mursejlerne foretrækker de integrerede redesten eller redekasser monteret på facaden. Her kan placeringen naturligvis også påvirke resultatet. Sådanne erfaringer med begge muligheder er der ikke mange af rundt om i Europa, hvor valget ofte har været integrerede redesten eller redekasser.

3. Opsætning af stilladser:

Her har jeg været i dialog med arkitekterne i hele forløbet med opsætningen - og vil være det fortsat. Derfor er stilladserne opsat med størst mulig hensyntagen til de ynglende mursejlere. I 2020 blev der opsat flere stilladser på bygninger, hvor der var konstateret ynglende mursejlere i nogle af gavlene - inden mursejlernes ankomst medio maj. Opsætning af stillads på en enkelt bygning blev udsat til efter mursejlernes yngletid, da opsætningen var planlagt til oprindeligt at blive udført efter mursejlernes ankomst og dermed i yngletiden med forstyrrelser af mursejlernes reder med æg og unger som følge.

4. Midlertidige redekasser opsat på stilladset

På de opstillede stilladser før mursejlernes ankomst blev derfor på min anbefaling opsat specielle midlertidige redekasser af støbefiner uden på stilladset i 2020 så tæt på de gamle redepladser som muligt for at tilbyde mursejlerne en alternativ redeplads i denne ynglesæson. Det har givet mursejlerne et tilbud og dermed en god mulighed for kunne fastholde bestanden af mursejlere. I takt med at et nybyggeri på en bygning er færdigt, flyttes redekasserne til stilladset til en bygning, hvor der skal bygges ny tagboliger. Det er i øvrigt disse mursejlere - sammen med ungfuglene på 2 til 3 år, som nu har mulighed for at yngle/finde en redeplads i de integrerede redesten her i 2021 for så at kunne tage dem i brug i ynglesæson 2022.

5. Stilladset på bygning ved Vanløse Alle 10-14

Stilladset blev opført i 2021 på en sådan måde, at mursejlerne, der yngler i mindst den ene gavl, stadig har fri ind- og udflyvning til deres reder med god plads under redepladsen. Det krævede en løsning ved gavlene, der kunne sikre de ynglende mursejlere fri ind- og udflyvning og dermed ikke forstyrre dem i yngletiden. Det medførte en mindre justering under opførelsen af stilladset, men igen har jeg kun mødt lydhørhed fra arkitekten, der fulgte mine anvisninger på, hvordan det skulle gøres. På den anden side betød løsningen også, at arbejdet kunne igangsættes på de dele af bygningen, hvor der ikke ynglende mursejlere. De eksisterende tagsten m.v. kunne derfor nedtages mod at tagstenene ved gavlen samtidig blev erstattet med midlertidige plader for at sikre, at rederne fortsat var under tag og dermed sikret mod forstyrrelser.

Mursejlerne er efterfølgende observeret at have taget denne løsning i brug uden problemer og løsningen har derfor sikret mursejlernes reder den beskyttelse, som lovgivningen giver reder med æg eller unger.

Stilladset op bygning ved Vanløse Alle 16 -20

Dette stillads er i skrivende stund ved at blive opført efter samme retningslinjer som for stilladset ved Vanløse Alle 10-14, hvor der bliver friholdt plads til de ynglende mursejleres ind- og udflyvning i gavlene. I bygningen er der mulighed for, at der yngler grå- og/eller skovspurve på langsiderne. Disse reder er ligeledes beskyttet af fredningen, når de benyttes og er med æg eller unger. Derfor er det her min anbefaling, at stilladset opsættes med hensyntagen hertil. Det betyder, at de øverste gangbroer ikke skal monteres før spurvenes mulige ynglesæson er afsluttet. Efter mursejlerne er trukket sydpå, formentlig i slutningen af august i uge 35 eller 36, kan opsætningen af stilladset så afsluttes - forudsat at der ikke observeres ynglende spurve på det tidspunkt. Det kan afklares via en observation på begge langsider.

Spurvenes unger vil ofte kunne høres på en vis afstand, mens det ikke er tilfældet for mursejlernes unger - med mindre man står ret tæt på reden. Ungernes skrig efter mad er ikke den samme, så det er muligt at skelne arterne fra hinanden, hvis der skulle være behov for det via en observation på stedet.

6. Orientering af bygningsarbejdere og beboere

Dialogen mellem arkitekterne og undertegnede har også betydet, at alle bygningsarbejderne blev orienteret om mursejlerne og hvorfor det var vigtigt at tage vare på dem under byggeriet. Det har afstedkommet flere spørgsmål og gode kommentarer. Ligeledes er beboerforeningen Dalhusene blevet orienteret om initiativerne og har udtrykt stor tilfredshed og glæde i den forbindelse.

Konklusion

Mursejlerne har ynglet i de fleste bygninger i Dalhusene i mange år, hvor der vurderes at være mindst 25 par. I flere af bygningerne er nu i gang i nybyggeri af tagboliger, hvor det altid er en udfordring at bevare mursejlernes redepladser bedst muligt og samtidig overholde fredningen. Udfordringen i forbindelse med er, at de er meget trofaste mod deres en gang valgte redeplads, som de vender tilbage til år efter år.

De løsninger, der er valgt i dette svanemærkede nybyggeri overholder efter min vurdering til fulde de gældende fredningsbestemmelser i jagt- og vildtforvaltningslovens § 6 a, stk. 2 og § 7, stk. 2, idet de ynglende mursejleres reder er bevaret - dog nu som integrerede redesten som en uundgåelig følge af nybyggeriet - ligesom observationerne af de ynglende mursejleres redepladser har medført, at mursejlerne ikke er blevet forstyrret væsentligt i deres yngletid i forbindelse med nybyggeriet. Hvis der har været en forstyrrelse, som f.eks. opsætning af stillads udenfor yngletiden, men hvor stilladset også stod i yngletiden, er der samtidigt valgt de ovenstående løsninger for på bedste vis at begrænse en sådan forstyrrelse.

Nybyggeriet er derfor et rigtig godt eksempel på, hvordan der er eller har været muligt fastholde de ynglende mursejlerne i bygningerne og endog muliggøre en udvidelse af bestanden på sigt i form af redekasser og dermed mulighederne for at gøre bestanden mere robust. Eksemplet burde derfor danne skole for, hvordan en renovering eller et nybyggeri, der tager hensyn til ynglende mursejlere, kan udføres.

Jesper Toft
mursejlerne.dk
DOF-København

Link:

<https://www.pplus.dk/presse-og-nyheder/nyheder-pressemeddelelser/baeredygtigt-byggeri-med-plads-til-mursejlere>